

УДК 343.851:343.221:351.746.1(477)(045)
DOI 10.32782/cuj-2024-3-12

Малюк Василь Васильович
кандидат юридичних наук
ORCID: 0009-0002-0383-8557

ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЇ ПРОТИДІЇ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИМ ОРГАНІЗОВАНИМ ЗЛОЧИННИМ ОБ'ЄДНАННЯМ, ЩО ЗАГРОЖУЮТЬ ДЕРЖАВНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

У статті розглянуто особливості нормативно-правового забезпечення стратегії протидії транснаціональним організованим злочинним об'єднанням, що загрожують державній безпеці України. Зазначено, що процес прийняття, зміни або скасування нормативно-правових актів різної юридичної сили, що визначають державну політику, спрямовану на нейтралізацію та мінімізацію впливу транснаціональної організованої злочинності, регламентують функціонування державних, правоохоронних органів у процесі виявлення, документування, забезпечення кримінального судочинства та реалізації механізму позапроцесуального впливу на учасників злочинних об'єднань, які створюють загрозу для державної безпеки України – повинен ґрунтуватися на певній стратегії, яка визначається з врахуванням досвіду інших країн, обстановці, яка вимагає застосування певних заходів, конституційності зазначених заходів, тобто відповідності вимогам Конституції. Зроблено висновок, що нормативно-правове забезпечення стратегії протидії транснаціональним організованим злочинним об'єднанням, що загрожують державній безпеці України, складається з певних рівнів, кожний з яких являє собою систему відносно відособлених правових норм, регулюючих однорідну групу суспільних відносин у різних галузях права, характеризується специфічністю засобів правового регулювання, які мають різний ступінь ефективності, а саме: перший рівень – конституційний, дозволяє обмежувати конституційні права громадян у виключних випадках, зокрема у випадку вчинення кримінальних правопорушень у складі злочинних об'єднань; другий рівень – міжнародний (договори, угоди, протоколи, статuti, меморандуми, рішення семінарів – резолюції, рекомендації, конвенції) регулює відносини з іншими країнами у питаннях протидії транснаціональній організованій злочинності; третій рівень – системоутворююче законодавство, яке формує політику держави у питаннях протидії транснаціональній організованій злочинності.

Ключові слова: транснаціональні організовані злочинні об'єднання, загроза державній безпеці, протидія, стратегія, нормативно-правове забезпечення.

Maliuk V. V. Features of regulatory and legal support of the strategy of countering transnational organized criminal groups that threaten the state security of Ukraine

The article examines the peculiarities of the regulatory and legal provision of the strategy of countering transnational organized criminal groups that threaten the state security of Ukraine. It is noted that the process of adopting, changing or canceling normative legal acts of different legal force, which determine the state policy aimed at neutralizing and minimizing the influence of transnational organized crime, regulate the functioning of state, law enforcement bodies in the process of identifying, documenting, ensuring criminal justice and implementing the mechanism of extra-procedural influence on members of criminal organizations that pose a threat to the state security of Ukraine – should be based on a certain strategy, which is determined taking into account the experience of other countries, the situation that requires the application of certain measures, the constitutionality of the specified measures, i.e. compliance with the requirements of the Constitution. It was concluded that the regulatory and legal support of the strategy of countering transnational organized criminal groups that threaten the state security of Ukraine consists of certain levels, consists of certain levels, each of which represents a system of relatively separate legal norms regulating a homogeneous group of social relations in various branches of law, is

characterized by the specificity of means of legal regulation, which have a different degree of effectiveness, namely: the first level – constitutional, allows limiting the constitutional rights of citizens in exceptional cases, in particular in the case of criminal offenses committed as part of criminal associations; the second level – international (treaties, agreements, protocols, statutes, memoranda, seminar decisions – resolutions, recommendations, conventions) regulates relations with other countries in matters of combating transnational organized crime; the third level is system-forming legislation that forms the state policy in matters of combating transnational organized crime.

Key words: *transnational organized criminal groups, threat to state security, countermeasures, strategy, regulatory and legal support.*

Вступ. Для демократичного та економічного розвитку світового співтовариства на початку XXI століття значну небезпеку становить організована злочинність, домінуючою загрозою при цьому є підвищення рівня суспільної небезпеки інтеграції злочинних формувань в державні інститути за умови послаблення соціально-правового контролю. У світі відбувається зрощення криміналу та економіки, зокрема є численні приклади такого роду симбіозу кримінальної та легальної економік, який стає все більш характерним. Західні аналітики відзначають ряд загроз з боку організованої злочинності у її різних формах, але пов'язують їх в основному з інфільтрацією злочинних об'єднань в економіку різних країн та контроль ними ринків нелегальних послуг, заняття «традиційними» видами злочинних промислів, наголошуючи також на загостренні корупційної складової у діях транснаціональних організованих злочинних об'єднань. Остання аналітична довідка (EUROPOL. EC. SOCTA) 2021 року вже відзначала суттєвий вплив, проникнення всередину, підрив європейської економіки та суспільства організованою злочинністю [1]. Розвиток злочинних об'єднань, рівень їх впливу на суспільство має чітко виражену хвильову тенденцію. Саме таким шляхом рухається і розуміння організованої злочинності, як специфічного кримінального явища. Тільки за останні декілька років воно пройшло шлях від поглядів на злочинні спільноти як на сталі об'єднання осіб, які організувалися для спільної злочинної діяльності [2, с. 15], до розгляду цього соціального явища як складної системи організованих злочинних формувань [3, с. 93–108]. У суспільстві існує думка, що держава втратила контроль за транснаціональною злочинністю, оскільки

негативні процеси нівелюють окремі положення національного законодавства, яке не діє та й не може ефективно діяти за умов відсутності належного контролю з боку держави, відсутності можливості реально вплинути на її стан та динаміку [3, с. 380]. Виклики національній безпеці, передусім агресія РФ, стали випробуванням на міцність правоохоронної системи, спонукали до її оновлення, і практика в окремих аспектах випередила теорію, що обумовлює необхідність швидкого створення нормативно-правової бази для протидії злочинності, як шляху стабілізації криміногенної ситуації в країні. Основним засобом протидії злочинам є право, що ставить перед законотворчістю ряд послідовних системних завдань, спрямованих на: аналіз ефективності чинних правових норм, виокремлення їх недоліків, визначення потреби у законодавчому (нормативно-правовому) регулюванні суспільних відносин, що складаються у процесі протидії транснаціональним організованим злочинним об'єднанням, які загрожують державній безпеці України [4, с. 3], так і стосовно впливу держави на ці процеси, висуває перед державою та її правоохоронними органами актуальні питання щодо створення дієвої правової системи протидії транснаціональній організованій злочинності, у контексті змін обстановки [5, с. 392].

Матеріали та методи. Науковці епізодично розглядали механізм нормативного забезпечення стратегії держави щодо протидії транснаціональним організованим злочинним об'єднанням, що загрожують державній безпеці України у контекстах власних тематик досліджень.

Г.П. Жаровська зазначає, держава має змогу впливу на транснаціональну організовану злочинність виключно за умов наявності рішень

та дій, які мають ґрунтуватися не на ситуативних та декларативних заходах, а на системній боротьбі з цим явищем, заснованій на політичній волі держави, закріпленої в реальних законодавчих актах [3, с. 380]. О.С. Доценко вважає, що нині система нормативно-правових актів з протидії організованій злочинності є досить розгалуженою, куди входять норми конституційного, адміністративного, кримінального, кримінально-процесуального й інших галузей права [6, с. 33–37]. І.М. Леган обґрунтувала необхідність удосконалення нормативно-правового механізму міжнародного співробітництва запобігання та протидії транснаціональній злочинності шляхом прийняття Закону України «Про запобігання та протидію транснаціональній злочинності» [7, с. 26]. М. А. Погорецький, застосував критерії поділу структури правових засад з точки зору протидії злочинності а саме: Конституція України; міжнародно-правові угоди й договори, учасником яких є Україна; закони України за функціональним призначенням; закони України стосовно суб'єктів здійснення та нагляду) інші законодавчі, підзаконні та відомчі нормативні акти [8, с. 11]. У контексті визначення та нормативного обґрунтування стратегії протидії транснаціональним організованим злочинним об'єднанням, що загрожують державній безпеці України, наукові дослідження не здійснювались.

Метою статті є визначення особливостей нормативного забезпечення стратегії протидії транснаціональним організованим злочинним об'єднанням, що загрожують державній безпеці України.

Результати. Транснаціональність організованих злочинних об'єднань означає, що сферою їх впливу є не одна країна а декілька. Тому Україна, у процесі вибудовування механізму протидії транснаціональним організованим злочинним об'єднанням, повинна створити та нормативно обґрунтувати стратегію, яка враховує досвід інших країн стосовно протидії організованій злочинності, що виражений у ряді міжнародних нормативних актів (до яких приєдналася Україна). Процес прийняття, зміни або скасування нормативно-правових актів різної юридичної сили,

що визначають державну політику спрямовану на нейтралізацію та мінімізацію впливу транснаціональної організованої злочинності, регламентують функціонування державних, правоохоронних органів у процесі виявлення, документування, забезпечення кримінального судочинства та реалізації механізму позапроцесуального впливу на учасників злочинних об'єднань, які створюють загрозу для державної безпеки України – повинен ґрунтуватися на певній стратегії, яка визначається з врахуванням досвіду інших країн, обстановці, яка вимагає застосування певних заходів, конституційності зазначених заходів, тобто відповідності вимогам Конституції.

Закріплений у ч. 2 ст. 19 Конституції України спеціально-дозвільний принцип зобов'язує державні органи діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Саме тому правова визначеність є необхідною передумовою ефективної протидії організованій злочинності. Окрім цього Конституція України, опосередковано регламентує умови проведення оперативно-розшукової та контр розвідувальної діяльності оперативними підрозділами, наприклад, ст. 30 гарантує недоторканність житла, проникнення до нього, проведення огляду за вмотивованим рішенням суду, ст. 31 гарантує таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції за умови встановлення лише судом винятків, передбачених законом, з метою запобігти злочинів чи з'ясувати істину під час розслідування, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо [9]. Наявність міжнародних, міждержавних угод створює базу для визначення стратегічних напрямків протидії організованій злочинності, оскільки дозволяє врахувати досвід інших країн, а уніфікація вітчизняного законодавства (з вже розробленими та узгодженими міжнародними угодами), дозволяє протидіяти саме транснаціональним злочинним об'єднанням інтернаціоналізуючи зусилля правоохоронних органів у боротьбі з ними.

Міжнародні нормативні акти у зазначеній сфері представлені:

– Договорами – зокрема, Договір про співробітництво між МВС України та МВС Італійської Республіки в боротьбі із незаконною торгівлею наркотичними засобами та психотропними речовинами та з організованою злочинністю від 28 травня 1993 р.); Договір про принципи відносин і співробітництво між Україною і Сполученим Королівством Великобританії та Північної Ірландії (ратифіковано Законом № 112/94-ВР від 15.07.1994), згідно зі ст. ст. 15, 18 якого «Сторони ... заохочуватимуть контакти і обмін досвідом у галузі державного управління, в судочинній сфері і між правовими органами...»; «Сторони тісно співпрацюватимуть у боротьбі з тероризмом, злочинністю, включаючи організовану злочинність»;

– Угодами – зокрема, Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014 (ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014), (передбачає співробітництво у боротьбі з незаконною торгівлею зброєю, зокрема стрілецькою і легкою (ст. 12), тероризмом (ст. 13), легалізацією (відмиванням) коштів та фінансуванням тероризму (ст. 20); кримінальною та незаконною організованою чи іншою діяльністю (ст. 22)); Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво (ратифіковано Законом № 2129-VIII від 12.07.2017), в якій предмет співробітництва визначено через тероризм та ряд злочинів, що вчинюються транснаціональними організованими групами, а також визначено коло уповноважених на співробітництво інституцій (компетентних органів). Варто відзначити, що Стратегією Ради Європи з питань боротьби з тероризмом на 2018–2022 роки проблему зв'язку тероризму та організованої злочинності визначено одним з викликів у сфері боротьби з тероризмом (п. 2.5 Стратегії, схваленої Комітетом міністрів Ради Європи на 1321 засіданні 4 липня 2018 року);

– Статутами, що є основоположними під час створення та регулюванні діяльності

міжурядових організацій, наприклад, Статут Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерпол від 13 червня 1956 р.;

– Меморандумами – зокрема, Меморандум про взаєморозуміння між МВС України та Бюро з демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ від 5 липня 2012 р.; Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством внутрішніх справ, Генеральною прокуратурою, Службою безпеки, Державною митною службою, Державною податковою адміністрацією України та Асоціацією начальників поліції, Королівською службою прокуратури Англії та Уельсу, Митницею та Акцизом Ї Величності, Національною службою кримінальної розвідки щодо співробітництва у боротьбі з тяжкими злочинами, організованою злочинністю, нелегальною торгівлею наркотиками та інших питаннях, що становлять спільний інтерес від 16.01.1998 р. (передбачає можливість міждержавного обміну запитами на рівні голів відомств).

– рішеннями семінарів, зокрема – регіональний семінар на рівні міністрів з обговорення заходів у зв'язку з Політичною декларацією і Глобальним планом дій проти організованої транснаціональної злочинності, що відбувся в Буенос-Айресі (Аргентина) 27–30 листопада 1995 р. (документ E/CN.15/1996/2/ Add.1); регіональний семінар на рівні міністрів держав Африки з організованої транснаціональної злочинності та корупції, що проходив у Дакарі (Сенегал) 21–23 липня 1997 р. (документ E/CN.15/1998/6/Add.1); регіональний семінар на рівні міністрів країн Азії з організованої транснаціональної злочинності та корупції, що відбувся в Мілані (Італія) 23–25 березня 1998 р. (документ E/CN.15/1998/6/Add.2);

– резолюціями, зокрема результатом Всесвітньої конференції міністрів з питань боротьби з транснаціональної злочинністю, що проходила в листопаді 1994 року у м. Неаполі (Італія) стала Неапольська політична декларація та Світовий план дій проти організованої транснаціональної злочинності, які згодом були затверджені резолюцією № 49/159 Генеральної Асамблеї ООН від 23 грудня 1994 року.

– рекомендаціями, зокрема – Рекомендація ПАРЄ № 1402 (1999 р.) передбачає, що спецслужби залучаються до протидії організованій злочинності у випадках, «коли вона несе явну небезпеку вільному демократичному порядку країни». Зміст поняття «вільний демократичний порядок» включає, зокрема, конституційний лад, дотримання основних прав людини, розподіл влади, незалежність судових органів тощо; у Рекомендації ПАРЄ № 1713 (2005 р.) зазначено, що деякі з сьогоденних загроз, такі як міжнародна організована злочинність, міжнародний тероризм та розповсюдження зброї, все більше завдають шкоди внутрішній та зовнішній безпеці і тому потребують уваги з боку служб безпеки.

– Конвенціями, зокрема Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності, представлена й відкрита для підписання 12 грудня 2000 р. в Палермо, Італія (документ А/49/748), яка увібрала в себе позитивний досвід міжнародно-правових документів, що існують у цій сфері, і спрямувала його на якомога ширше і більш повноцінне використання в боротьбі з організованою злочинністю. Саме в цій Конвенції було запропоновано нормативне визначення транснаціональної злочинної діяльності; Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах від 20 квітня 1959 р. (ратифікована із заявами і застереженнями Законом № 44/98-ВР від 16.01.1998); Додатковий Протокол (ратифіковано із заявами і застереженнями Законом № 44/98-ВР від 16.01.1998 р.) та Другий додатковий протокол (ратифіковано із заявами та застереженнями Законом № 3449-VI від 01.06.2011 р.) до неї. Серед іншого Конвенція передбачає можливість здійснення контрольованих поставок, зокрема, силами підрозділів МВС, СБУ і ДПСУ (ст. 18 Другого додаткового протоколу до Конвенції, заява до статті у законі про ратифікацію) та захист свідків (ст. 23 Другого додаткового протоколу до Конвенції).

Тобто, багатосторонні конвенції, які спрямовані на боротьбу з транснаціональною організованою злочинністю, класифікуються як ті, що: спрямовані на боротьбу зі злочинами транснаціонального характеру (міжна-

родними злочинами і злочинами міжнародного характеру); спрямовані на боротьбу з організованими формами злочинності, у т.ч. транснаціональною; спрямовані на боротьбу з незаконною діяльністю щодо підтримки та розвитку деяких видів транснаціональної злочинності. Усі перелічені конвенції тією чи іншою мірою регламентують діяльність правоохоронних органів держав у боротьбі з транснаціональною організованою злочинністю. Вказані конвенції передбачають загальні заходи боротьби з транснаціональною організованою злочинністю та загальний суб'єкт такої боротьби, а саме правоохоронні органи держав тощо [10, с. 340].

Положення зазначених міжнародних нормативно-правових актів реалізуються як у відповідно до ст. 542 КПК України, яка регламентує міжнародне співробітництво під час кримінального провадження полягає у вжитті необхідних заходів з метою надання міжнародної правової допомоги шляхом вручення документів, виконання окремих процесуальних дій, видачі осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, тимчасової передачі осіб, перейняття кримінального переслідування, передачі засуджених осіб та виконання вироків. Міжнародним договором України можуть бути передбачені інші, ніж у цьому Кодексі, форми співробітництва під час кримінального провадження [11] (п. 1 ч. 1 ст. 541 КПК України визначено, що міжнародна правова допомога являє собою проведення компетентними органами однієї держави процесуальних дій, виконання яких необхідне для досудового розслідування, судового розгляду або для виконання вироку, ухваленого судом іншої держави або міжнародною судовою установою). Здійснення цих дій у межах міжнародного співробітництва можливе не лише у зв'язку з кримінальним провадженням, а й з метою перевірки заяв і повідомлень про вчинені злочини чи злочини, що готуються, для подальшого використання отриманої інформації при вирішенні питання про проведення досудового розслідування [3, с. 412–413].

Пропозиції щодо укладення міжнародних договорів України вносяться до Кабінету Міністрів України у порядку, встановленому

Законом України «Про міжнародні договори України» [12].

Системоутворююче законодавство [13; 14; 15; 16; 17], представлене нормативними актами, які визначають і закріплюють систему цінностей, цілей, завдань і заходів із забезпечення національної безпеки, у тому числі у сфері боротьби з організованою злочинністю, а також кваліфікують наявні й потенційні загрози. Воно є своєрідним правовим «дороговказом» у сфері забезпечення національної безпеки і регулює питання від доктрини національної безпеки, концепції, стратегії до планів дій суб'єктів забезпечення національної безпеки в конкретних умовах конкретного періоду за конкретними напрямками. Таким чином, діяльність суб'єктів забезпечення національної безпеки утворює систему, охоплену єдиним задумом щодо цілей, завдань і заходів у сфері забезпечення національної безпеки [18, с. 74–75]. Підсистемою доктрини національної безпеки виступає у контексті нашого дослідження доктринальні концепції систем державної безпеки та протидії організованій злочинності. Вони представлені:

– Стратегією національної безпеки України (затверджена Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020) у п. 19 визначає як безпекову умову те, що спеціальні служби іноземних держав, насамперед РФ, продовжують розвідувально-підривну діяльність проти України, намагаються підживлювати сепаратистські настрої, використовують організовані злочинні угруповання і корумпованих посадових осіб, прагнуть зміцнити інфраструктуру впливу [19];

– Стратегією забезпечення державної безпеки (затверджена Указом Президента України від 16 лютого 2022 року № 56/2022 [20]);

– Стратегією боротьби з організованою злочинністю (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.09.2020 № 1126-р [21]) серед іншого констатує: «організована злочинність є інструментом, що використовується спецслужбами іноземних держав для дестабілізації ситуації в Україні та завдання шкоди національній безпеці». Стратегія, зокрема, визначає керівні принципи боротьби з організованою злочинністю, наприклад

принцип забезпечення участі в боротьбі з організованою злочинністю інших державних органів, інститутів громадянського суспільства, громадян, підвищення рівня поінформованості громадськості про небезпеку організованої злочинності, а головне регламентує створення міжвідомчої комісії – координаційного органу (Національного координатора), який затверджуватиме пріоритети щодо боротьби з організованою злочинністю, проводитиме моніторинг і даватиме оцінку стану реалізації Стратегії, а також зазначає, що за результатами проведення оцінки загроз організованої злочинності будуть зроблені аналітичні висновки, що сформулюють політичні пріоритети, які трансформуються у стратегічні цілі, які у свою чергу є основою для розроблення комплексних планів заходів [18, с. 76].

Таким чином, зазначені нормативні акти у яких передбачені «політичні пріоритети», «стратегічні цілі» та «комплексні плани заходів» як у сфері забезпечення державної безпеки так і стосовно протидії організованій злочинності (у тому числі і транснаціональній) складають частину (підсистему) системоутворюючого законодавства у сфері забезпечення національної безпеки.

На фоні неповного та недостатньо чіткого визначення суб'єктів протидії організованій злочинності проявляються недоліки визначення їх повноважень, дублювання компетенції, оскільки чинні законодавчі акти частково містять у собі нечітке й непослідовне визначення завдань та функцій зазначених суб'єктів, відповідні норми підміняються констатацією наявності певних прав, без зазначення умов їх реалізації, зокрема це стосується відсутності переліку оперативно-розшукових заходів та контррозвідувальних заходів, що у свою чергу відображається на ідентичну проблему у відомчих підзаконних нормативних актах, які регламентують оперативно-розшукову та контррозвідувальну діяльність спеціалізованих суб'єктів. Також це відображається на якості підзаконних нормативних актів, які кожний з суб'єктів протидії формує для власного користування без врахування юридичної термінології (за визначеннями та їх змістом), яка значена у

Законах, тобто правових актах вищої юридичної сили.

Усунення цих проблем забезпечується шляхом:

– створенням загальнодержавної системи протидії організованій злочинності на підставі Стратегії боротьби з організованою злочинністю);

– виокремлення суб'єкта – державного органу відповідного статусу з контрольними повноваженнями щодо інших суб'єктів боротьби з організованою злочинністю, органів виконавчої влади. Наявність такого суб'єкта, та надання йому відповідних владних повноважень щодо розподілу компетенції між державними органами дозволить протидіяти системним загрозам, які генерують як транснаціональна організована злочинність взагалі так і злочинні об'єднання, що загрожують державній безпеці зокрема;

– законодавчого визначення компетенції окремих органів – суб'єктів протидії організованій злочинності на підставі їх об'єднання у єдину систему суб'єктів реалізації з визначенням завдань для кожного, структури, напрямків діяльності, порядок взаємодії з іншими державними і недержавними установами тощо з врахуванням того, що організована злочинність визнається як міжнародним, так і національним правом як загроза безпеці держави і тому, зважаючи на невійськовий її характер, протидія цій загрозі має здійснюватися силами сектору безпеки, а саме, – правоохоронними, розвідувальними органами та державними органами з правоохоронними функціями;

– законодавче встановлення параметрів функціонування механізму протидії транснаціональній організованій злочинності, порядок використання суб'єктами відповідних форм і методів діяльності; порядок застосування інструментарію правоохоронної діяльності – оперативно-розшукових, контррозвідувальних та позапроцесуальних заходів впливу, спрямованих на вирішення поставлених завдань протидії організованій злочинності.

– розробка та уведення у дію відомчих підзаконних нормативних актів, що регламентують окремі напрямки протидії транснаціональній організованій злочинності.

Висновки. Таким чином, нормативно-правове забезпечення протидії транснаціональній організованій злочинності об'єднанням, що загрожують державній безпеці України – це процес прийняття, зміни або скасування нормативно-правових актів різної юридичної сили, що визначають державну політику спрямовану на нейтралізацію та мінімізацію впливу транснаціональної організованій злочинності, регламентують функціонування державних, правоохоронних органів (спеціальних суб'єктів оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності) у процесі виявлення, документування, забезпечення кримінального судочинства та реалізації механізму позапроцесуального впливу на учасників злочинних об'єднань, які створюють загрозу для державної безпеки України. Нормативно-правове забезпечення стратегії протидії транснаціональній організованій злочинності об'єднанням, що загрожують державній безпеці України складається з певних рівнів, кожний з яких являє собою систему відносно відособлених правових норм, регулюючих однорідну групу суспільних відносин у різних галузях права, характеризується специфічністю засобів правового регулювання, які мають різний ступінь ефективності, а саме: перший рівень – конституційний, дозволяє обмежувати конституційні права громадян у виключних випадках, зокрема у випадку вчинення кримінальних правопорушень у складі злочинних об'єднань; другий рівень – міжнародний (договори, угоди, протоколи, статuti, меморандуми, рішення семінарів – резолюції, рекомендації, конвенції) регулює відносини з іншими країнами у питаннях протидії транснаціональній організованій злочинності; третій рівень – системоутворююче законодавство, яке формує політику держави у питаннях протидії транснаціональній організованій злочинності.

Література

1. Оцінка загроз з боку особливо небезпечної та організованої злочинності. Вплив корупції: проникнення всередину та підрив європейської економіки та суспільства організованою злочинністю. EUROPOL. ЄС. SOCTA. 2021. 59 с.
2. Серватко Т. Проблеми боротьби з організованою злочинністю в Польщі та в Україні: дис. канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2002. 207 с.
3. Жаровська Г. П. Теорія та практика протидії транснаціональній організованій злочинності в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2019. 595 с.
4. Давиденко Л. М. Питання боротьби зі злочинністю та зміцнення правопорядку. *Вісник університету внутрішніх справ*. 2000. Вип. 10. С. 3–11.
5. Семенишин М. О. Концептуальні засади запобігання корисливо-насильницьким злочинам органами та підрозділами Національної поліції України (за матеріалами операції об'єднаних сил): монографія. Київ, 2020. 553 с.
6. Доценко О. С. Окремі питання нормативно-правового забезпечення протидії організованій злочинності в Україні. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2020. № 1. С. 33–37.
7. Леган І. М. Теоретико-правові засади міжнародного співробітництва щодо запобігання та протидії транснаціональній злочинності: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Житомир, Ірпінь, 2021. 458 с.
8. Погорецький М. А. Оперативно-розшукова діяльність: правові основи (структурно-логічні схеми): навч. посіб. / за ред. проф. Ю. М. Грошевого. Харків: Право України, 2003. 192 с.
9. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
10. Вербенський М. Г. Транснаціональна злочинність: кримінологічна характеристика та шляхи запобігання: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Дніпропетровськ, 2010. 460 с.
11. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. *Голос України*. 2012. № 90-91. 19 травня.
12. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540.
13. Державна антикорупційна програма на 2023-2025 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.03.2023 р. № 220 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>.
14. Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки: Закон України від 20.06.2022 р. № 2322-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
15. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)»: Указ Президента від 21.05.2021 р. № 203/2021.
16. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України»: Указ Президента України від 25.02.2017 р. № 47/2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017#Text>.
17. Стратегія інформаційної безпеки: Указ Президента України від 28.12.2021 р. № 685/2021.
18. Гавдьо Ю. Р, Гриненко І. М., Малюк В. В. та ін. Служба безпеки України як складова системи протидії організованій злочинності та корупції: монографія / за заг. ред. проф. Г. В. Новицького. Київ: НА СБ України, 2021. 144 с.
19. Стратегія забезпечення державної безпеки: Указ Президента України від 16.02.2022 р. № 56/2022.
20. Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни»: Указ Президента України від 14.09.2020 р. № 392/2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
21. Стратегія боротьби з організованою злочинністю: розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.09.2020 р. № 1126-р.

References

1. Otsinka zahroz z boku osoblyvo nebezpechnoi ta orhanizovanoi zlochynnosti. Vplyv koruptsii: pronyknennia vsередynu ta pidryv yevropeiskoi ekonomiky ta suspilstva orhanizovanoi zlochynnistiu (2021). [Assessment of threats from particularly dangerous and organized crime. The impact of corruption: the penetration and undermining of European economies and societies by organized crime]. EUROPOL. YeS. SOCTA [in Ukrainian].
2. Servatko, T. (2002). Problemy borotby z orhanizovanoi zlochynnistiu v Polshchi ta v Ukraini [Problems of fighting organized crime in Poland and Ukraine]. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
3. Zharovska, H.P. (2019). Teoriia ta praktyka protydii transnatsionalnii orhanizovanii zlochynnosti v Ukraini [Theory and practice of combating transnational organized crime in Ukraine]. *Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

4. Davydenko, L.M. (2000). Pytannia borotby zi zlochynnistiu ta zmitsnennia pravoporiadku [The issue of fighting crime and strengthening law and order]. *Visnyk universytetu vnutrishnikh sprav*. Vyp. 10. S. 3–11 [in Ukrainian].

5. Semenushyn, M.O. (2020). *Kontseptualni zasady zapobihannia koryslyvo-nasylnytskym zlochynam orhanamy ta pidrozdilamy Natsionalnoi politsii Ukrainy (za materialamy operatsii obiednanykh syl)* [Conceptual principles for the prevention of selfish and violent crimes by the bodies and units of the National Police of Ukraine (based on the materials of the operation of the joint forces)]: monohrafiia. Kyiv [in Ukrainian].

6. Dotsenko, O.S. (2020). Okremi pytannia normatyvno-pravovoho zabezpechennia protydii orhanizovanii zlochynnosti v Ukraini [Separate issues of regulatory and legal protection against organized crime in Ukraine]. *Pivdenoukrainskyi pravnychi chasopys*. № 1. S. 33–37 [in Ukrainian].

7. Lehan, I.M. (2021). Teoretyko-pravovi zasady mizhnarodnoho spivrobitnytstva shchodo zapobihannia ta protydii transnatsionalnii zlochynnosti [Theoretical and legal principles of international cooperation in preventing and countering transnational crime]. *Doctor's thesis*. Zhytomyr, Irpin [in Ukrainian].

8. Pohoretskyi, M.A. (2003). *Operatyvno-rozshukova diialnist: pravovi osnovy (strukturno-lohichni skhemy)* [Operational investigative activity: legal foundations (structural and logical schemes)]: navch. posib. / za red. prof. Yu. M. Hroshevoho. Kharkiv: Pravo Ukrainy [in Ukrainian].

9. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 28 cherv. 1996 r. (1996). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. № 30. St. 141 [in Ukrainian].

10. Verbenskyi, M.H. (2010). Transnatsionalna zlochynnist: kryminolohichna kharakterystyka ta shliakhy zapobihannia [Transnational crime: criminological characteristics and ways of prevention]. *Doctor's thesis*. Dnipropetrovsk [in Ukrainian].

11. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal Procedure Code of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 13.04.2012 r. № 4651-VI. (2012). *Holos Ukrainy*. № 90-91. 19 travnia [in Ukrainian].

12. Pro mizhnarodni dohovory Ukrainy [About international treaties of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 29.06.2004 r. № 1906-IV. (2004). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. №50. St. 540 [in Ukrainian].

13. Derzhavna antykoruptsiina prohrama na 2023-2025 roky [State anti-corruption program for 2023-2025]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 04.03.2023 r. № 220. (2023). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show> [in Ukrainian].

14. Pro zasady derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky na 2021-2025 roky [On the foundations of the state anti-corruption policy for 2021-2025]: Zakon Ukrainy vid 20.06.2022 r. № 2322-IX. (2022). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua> [in Ukrainian].

15. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 14 travnia 2021 roku «Pro zastosuvannia personalnykh spetsialnykh ekonomichnykh ta inshykh obmezhuvalnykh zakhodiv (sanktsii)» [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated May 14, 2021 "On the application of personal special economic and other restrictive measures (sanctions)"]: Ukaz Prezydenta vid 21.05.2021 r. № 203/2021 [in Ukrainian].

16. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 29 hrudnia 2016 roku «Pro Doktrynu informatsiinoi bezpeky Ukrainy» [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated December 29, 2016 "On the Information Security Doctrine of Ukraine"]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 25.02.2017 r. № 47/2017. (2017). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017#Text> [in Ukrainian].

17. Stratehiia informatsiinoi bezpeky [Information security strategy]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 28.12.2021 r. № 685/2021 [in Ukrainian].

18. Havdo, Yu.R., Hrynenko, I.M., & Maliuk, V.V. et al. (2021). *Sluzhba bezpeky Ukrainy yak skladova systemy protydii orhanizovanii zlochynnosti ta koruptsii* [The Security Service of Ukraine as a component of the system of combating organized crime and corruption]: monohrafiia / za zah. red. prof. H. V. Novytskoho. Kyiv: NA SB Ukrainy [in Ukrainian].

19. Stratehiia zabezpechennia derzhavnoi bezpeky [Strategy for ensuring state security]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 16.02.2022 r. № 56/2022 [in Ukrainian].

20. Stratehiia natsionalnoi bezpeky Ukrainy «Bezpeka liudyny – bezpeka krainy» [National security strategy of Ukraine "Human security – country security"]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 14.09.2020 r. № 392/2020. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua> [in Ukrainian].

21. Stratehiia borotby z orhanizovanoi zlochynnistiu [Strategy to fight against organized crime]: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16.09.2020 r. № 1126-r [in Ukrainian].